Ч. 232. Чернівцї, недїля дня 20. жовтня (1. листопада) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграницї 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі недїль і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

З розправ в комісиї буджетовій.

(Дописъ „Буковини“ з Відня.)

Нинї (29-го жовтня) забирали слово:

Пос. Газе (з Шлеска). Він годить ся на заяви ґр. Баденїого, що правительство не буде зміняти конституцию анї законів шкільних та що буде старати ся мирити поодинокі народи. Шкода, що ґр. Баденї не дав тих запоручень, відповідаючи на інтерпеляцию в радї державній щодо ухвал католицких зборів в Сольногородї. Там заявили виразно католики, що они бажають мати більший вплив на школи, а намістник сольногородский желав зборам, щоб їх бажаня осуцились як найскорше. Зборам тим вислав телеґраму і ґр. Ледебур. Звідси і повстала думка, що теперішне правительство клонить ся до реакциї і клерикалїзму. Відтак станув пос. Газе в обороні жидів, котрих власти не допускають нї до посад учительских нї до посад судейских. Він рад би також знати, чи віра протестантска найде у правительства повну обезпеку. Протестанти Шлеска затревожені, хотять висилати депутацию до корони. Він тїшить ся тим, що ґр. Баденї признав нїмецкому елементови культурне висше значінє в Австриї. Від відповіди на єї питаня робить посол зависимим своє голосованє в справі диспозицийного фонду.

П. Романчук не упоминав ся в своїй короткій річи о нїякі ширші права для Русинів. Він не вірить запорученям ґр. Баденїого, бо факти сьвідчать о противнім. Правительство доси не змінило системи против Русинів. Русини і він з ними суть демократами, поступовцями, бажають правди, справедливости і льояльности. До правительства теперішного не мають проте нїякого довіря. В Галичинї верховодять більші властителї, йде до реакциї, панує самоволя і автократизм. Волю народа нїхто не увзглядняє. Правительство краєве давить іменно Русинів, розбиває їх на табори і провадить на шнурку. Оно і одержує фікцию, що мов-то опікує ся Русинами і що вже руску справу полагодило. З диспозицийного фонду удержує правительство прасу неприхильну Русинам і уживає сей фонд не лиш до акциї виборчої, але і до підкупства.

Пос. Фукс (нїмець моравский) каже, що він рад би помиритись з Чехами на Мораві, але Чехи сего не хотять, а виступають аґресивно як против Нїмців так і против жидів (що держать з Нїмцями). Морава не хоче належати до корони ческої, а лиш до Австриї. Матиця ческа закладає у них школи і тим чехізує Нїмців. В найновійших часах рушились і клерикали, думаючи, що для них настав тепер добрий час. Мими сего всего нїмецкі посли на Мораві будуть змагати до того, щоби ческу меньшість на Мораві обезпечити в єї розвою національнім. Они заведуть в соймі новім курияльний устрій і подїлять раду шкільну на ческу і нїмецку.

Пос. Кайцль (Молодочех) полемізує з Фуксом. Чехи на Мораві боронять ся лиш і длятого закладають на свій кошт школи. Против жидів они не виступають; против жидів виступають на Мораві нїмецкі антисеміти. Баденїого слова не втихомирять Чехів. Чехи ждуть на дїла. Треба змагати до того, щоб розширити компетенцию соймів і автономію країв. (Про ческе право не згадував посол Кайцль виразно.) Не можна проте казати, що теперішної конституциї правительство не буде зміняти. Чехи суть противні школї конфесийній; яка буде школа в иньших краях, се Чехам байдуже. Чехи хотять лиш береженя горожаньских прав, вільности праси і зборів та розширеня контролї над дїлами правительства. Чехи будуть голосувати против фонду диспозицийного. Пос. Гальвіх кличе без потреби правительство на поміч, щоби берегло Нїмців перед Чехами. Розвою природного народів не спинить нїяке правительство. Нїмців і Чехів не дїлить справа ческого державного права, а дїлять їх спори національні. Як ті будуть полагоджені, то наступить зближенє само із себе, а тогдї і ческе державне право не буде Нїмцям страшне. Чеські посли будуть домагатись того, щоб урядники їх володїли обома краєвими язиками в цїлім краю. Они і не позволять розривати Чехію на два краї на основі етноґрафічних границь. Нїмцї хотять в своїх областях урядувати лиш по нїмецки, а в прочім краю утраквістично. Се несправедливо. Чехія була зразу виключно краєм ческим, відтак увійшли туди Нїмцї, тогдї і заведено утраквізм язиковий в урядах і школах. Ми єсьмо і тепер за тим утраквізмом, але ви, Нїмцї, сего не хочете і фантазуєте о витвореню чисто нїмецкої области з окремою адмінїстрациєю. На се не пристанемо нїколи. Передовсїм рівноуправненє язикове в цїлім краю, а відтак будемо миритись.

Пос. Барайтер (націонал нїмецкий) думає, що доки не буде територияльного розграниченя в Чехії, доти не буде спокою. Австрия потребує нинї двох законів: закону язикового і о народностях. Ми єсьмо против того, щоб урядника ческого силувано знати оба краєві язики. Він не знає також яких-небудь країв „корони ческої.“ Вкінци питає ґр. Баденїого, чи він скличе сойми для порішеня справи безпосередних виборів.

Пос. Менґер виступає против пос. Кайцля і жалує, що сей посол не поставив ся на становиску чисто річевім (як нинї зложились націо-

---

34)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвескою

Хр. Вінтерґієльма.

(Дальше).

XXVI.

Панї Гольстова, а ще більше Николай чули якусь полекшу, коли фамілїя виїхала лїтом на село. Примус, який собі завдавали ту супротив Фріца, можна було на селї оминати, і коли вишукали собі мешканє геть далеко коло якоїсь стациї зелїзничої, то сталось се з укритою гадкою, щоби єго відвідини ограничились через те як можна найбільше.

Але Авґуста не думала так. Мимо цїлого уважного обходженя і досить оправданих причин, що Николай наводив на доказ, причувала она, що цїле те заряджене єсть утечею і що єї хотять віддалити від него. Так она мусїла би ще самотнїйша стояти в борбі.

Але она мусїла мовчати. Він мав прецїнь позволенє приходити, як часто могло се уходити, і єго принимали з цїлою поверховною вічливостию.

Однак не уйшло увазї єї матери і єї брата, що она стала цїлком иньша. Они привикли до того, щоб уважати єї оживляючим елементом в фамілїї, що завсїгди міг викликати веселий настрій і вирвати їх з одностайного трохи житя нагле вибухаючою свавільностю. „Цїлком як отець, він мав також такий щасливий гумор, як ти,“ казала панї Гольстова. Але тепер не було вже того; она була спокійна і одностайно тиха, але дуже замкнена в собі, а веселість неначе би завмерла в неї. Они може занадто рознїжнили у неї дитиняче успособленє, а тепер єго майже викорінили і прийшлось дихати в тяжкім воздусї.

„Не знаю, як се стало ся,“ сказав Николай одного дня, „але менї здає ся, що все змінило ся, відколи почалась та проклята істория. Виходить майже на те, що она сю річ бере поважнїйше, як для неї добре.“

„Справдї, се небезпечна кріза, все одно, який возьме оборот,“ відповіла панї Гольстова, віддихаючи тяжко. Она заховувала ся зимно, слїдячи в присутности других, але неодна сльоза скотила ся по старих морщинах, коли була сама, і тогди обчисляла кожде за і против з певним сумнївом, чи властиво добре ставати так межи двоє закоханих. „Але она має сильну натуру,“ додавала тогди, „а ми знов не замкнули цїлком дверий перед ним.“

„Власне се прямо нещастє, що она має такий характер,“ сказав Николай знеохочений. „Чим раз більше привязує ся до него і виходить з того проклята істория. Остаточно прийде до того, що таки перепре свою волю.“

„Єсли би не могла дивити ся на него иньшими очима.“

„Ба, звідки-ж оно прийде? До тепер не удало ся менї відкрити що небудь.“

„Ну що-ж, так нехай іде в імя Боже, куди хоче. Коли прийдемо назад до міста, треба буде рішити справу.“

Панї Гольстова зложила робітку в подолок і дивилась розсїяно через вікно до огорода.

А там стояла Авґуста цїлком далеко в огородї, оперла руки на пліт і дивилась на поля та луги. Лїтне сонце стояло в зенїтї і осьвітляло кождий кутик між горбками і гаями, але воздух був мрачний задля випарів водних, так що всї барви діставали блеск, а всї віддалені предмети видавались ще дальшими. Впрочім можна було з висоти, на котрій стояв дім, далеко сягнути оком понад фіорд з білими, лискучими пасмами і зеленими островами; але коли хотїла глянути на місто, де він находив ся, мусїла вилїзти висше там, де виростав чарівний березовий лїсок, бо від дому був вид заслонений.

Потім положила голову в долонї і замкнула очи. Туга за милим доконувала єї. Для чого они мали тілько закидів против него? Се питанє підносило ся вже по тисяч разів в єї души. Знала, що він у многих людий є любимцем і що то, за що єго перед тим ганили, було таке дрібне, що на таке у других майже не кладуть ваги, полїтика, релїґія і тим подібне.

Она не могла сего нїяк зрозуміти; се-ж була проста забаганка з їх сторони; власне се огірчало єї і додавало єї успособленю, що впрочім завсїгди охотно корилось, завзятости і охоти

K. K. ZEITUNGS-STEMPEL

нальні відносини в Чехії, на Мораві і Шлеску), а покликує ся на права історичні, іменно на то, що колись, перед віками, в тих краях панував лиш елемент ческий. Урядники не можуть бути силувані до науки обох язиків краєвих, бо ческий язик дуже тяжкий до науки. Що-ж буде на Шлеску, де жиють три народности? Треба проте знести давнійше розпоряджене правительства в тім напрямі. В Галичині то уходить, іменно у всхідній части, де жиють Русини. Там урядник мусить знати оба язики. Але як може хто жадати, щоб урядник в Кракові умів також по руски? В Чехії не прийде проте до порозуміня, як довго посли чеські будуть стояти на становиску історичнім.

Пос. Ґневош Едвард каже, що буде голосувати і за буджетом і за фондом диспозицийним. Він жадає лиш, щоби правительство було справедливе для селян, іменно не осуджувало руху селяньского, котрий не єсть звернений нї против династиї, нї віри, нї порядку суспільного. Ґневош признає, що радикали хотять нарід обаламутити, але селяни не солїдаризують ся з ідеями радикалів. Пос. Бойко не воює против шляхти, він хоче лиш селяньству придбати рівні права. Шкода, що з Стояловским власти духовні так зле обійшли ся. Посол надїє ся, що ґр. Баденї увзглядннть єго слова та що не буде спиняти руху селяньского консервативного.

Пос. Рус невдоволений відповідями правительства на свої конкретні питаня. Він жадає ще раз рішучих відповідий від ґр. Баденїого, іменно, як думає правительство боронити Нїмців ческих против аґресивної полїтики Чехів?

Пос. Гальвіх рівно-ж невдоволений відповідями правительства. Ті відповіди були дуже дипльоматичні, але непопулярні. Нарід нїмецкий не прийме їх з довірієм. Баденї опустив майже ческих Нїмців мов би нарід неживий. Він полемізує як і Менґер з Кайцлем. Єго сторонництво не буде голосувати за фондом диспозицийним як і Молодочехи. На тім поли наступила вже згода межи тими двома сторонництвами.

Пос. Морсей (консервативний клерикал) боронить головно школи і каже, що католики австрийскі мають повне право до того, щоби їх дїти в школї не лиш учились, але і в вірі утверджувались. Нинї школа сего не робить. В Галичинї і на Угорщинї росте рух против віри. Нинї треба взятись за реформи социяльні лиш на основах віри католицкої. Дивним видає ся також підняте в комісиї питане до правительства що-до школи конфесийної. Таке питане підносять парляменти на початку законодатної періоди, але не тепер, коли парлямент наш розходить ся. Ми сеї справи тут не підносили, по що-ж було еї зачіпати?

Пос. Нітше (ческий Нїмець) не хоче входити на поле антаґонїзму ческо-нїмецкого. Замічає лиш, що ґр. Баденї не відповів на питане, чи він буде боронити прав ческих Нїмців на териториї чисто нїмецкій.

Пос. Пініньский заявляєсь за фондом диспозицийним. Становище польского клюбу до правительства зазначено вже в радї державній. Ми відносимось до правительства приязно, хоч не єсьмо сторонництвом архиправительственним. Ми єсьмо автономістами, маємо найбільше жадати на поли економічнім, іменно, щоби поправити долю селян. Селян облегчено трохи через деякі звісні нам закони, але на будуче будемо жадати передовсїм, щоб ті полекші побільшено іменно через реформу закону о правних належитостях, головно при спадках селяньских. Що-до руху селяньского, то єму не противимось, поки він здоров. Ми маємо в соймі досить значне число селян і працюємо з ними разом. Але в краю панує і рух шкідний для самого селяньства, рух звернений против віри і напоєний социялїстичними тенденциями. Межи нарід втискають ся ложні апостоли. Перед ними мусимо селяньство боронити.

Пос. Бернрайтер (з лївиці) хвалить правительство, що оно стануло неутрально супротив ческо-нїмецкої справи. Се сталось перший раз. Він хоче однако-ж звернути увагу правительства на потребу социяльних реформ, щоб тим підорвати ґрунт нездоровій аґітациї социялїстичній. Рівно-ж важним є експозе мінїстра фінансів о інвестициях. Перший раз сталось таке у нас, що мінїстер фінансів хоче розширити інвестициї на поли економічнім, а парлямент, оскілько можна було зміркувати, боїть ся сих будь-то надмірних видатків. Він буде за фондом диспозицийним, але жадає, щоби праса правительственна заховалась до поодиноких сторонництв за те обективно.

Пос. Пальфі яко справоздавець закінчив дводневні розправи над фондом диспозицийним. Він підносить вагу заяви правительства, що теперішне правительство хоче рішити справу ческу, а справа ся, як признали всї інтересовані бесїдники, є перворядною. Справоздавець полемізує відтак з поодинокими бесїдниками. Він не хоче адмінїстративного подїлу Чехії. Се противить ся державним інтересам. Ческе державне право не зашкодить Нїмцям ческим. Краї ческої корони зискали би лиш через то, бо автономія їх була би розширена, а і фінанси тих країв поправлені. Угоду ческо-нїмецку треба доконче перевести на основах повної справедливости і рівновартности обох народів.

При поіменнім голосованю приняго фонд диспозицийний в сумі 100.000 зр. 25 голосами против 9. Против голосували лиш деякі Нїмцї з лївиці, як Менґер, Нїтше, нїмецкі національи, два Молодочехи і пос. Романчук.

До ситуациї в дієцезиї.

(Статя надіслана).

Статї обговорюючі сумну теперішність руского народу з огляду на цїлковитий брак сьвящеників-Русинів і ще сумнїйшу будучність через штучне зредуковане теольоґів-Русинів до застрашаючого числа чотирьох на 50, викликали межи Русинами вражінє пригноблююче і великий жаль до кругів міродайних в дієцезиї; бо задля примхи румунїзацийної полишати 260.000 православних Русинів без проводу духовного, без уморальненя і ублагороднення, то іграшка з огнем, котрий непередвидженими дорогами може запалахкотїти всепожираючою полумінею.

Але в загальнім сїм смутку треба назвати відрадою і ту новину небувалу, що найшлись в резиденциї між тьмою безоглядних румунїзаторів поодинокі впливові личности, що признали сей стан за неприродний і шукають якоїсь вихідної дороги. Одні думають, що коли відпаде причина до неприродного стану в дієцезиї, і наслїдки самі собою відпадуть; іменно через иньшу управу, яка вже наступила, витворить ся терпимість в краю і Русини не будуть мати причини до нарікань. Иньші тої думки, що наплив волоских панотцїв не є язвою і впрочім не народність, а якість може бути предметом урядового трактованя, а волоске духовеньство в руских сторонах силою природи стане руским в другій-третїй ґенерациї.

Ми з сими поглядами поодиноких міродайних личностий нїяк не можемо згодитись, бо тези, яко би гасло румунїзаторске від смерти Мораря затихло і що Волохи перемінять ся в слїдуючій ґенерациї на Русинів, є чистою фікциєю, ствердженою щоденними подїями. Мораря нема — система єго і дорадники жиють і утримують поза кулїсами румунїзацию в повнім розцьвітї і задля непевности днїв панованя навіть з жестокостю; они то старають ся опанувати нового митрополита і ґенерального вікария, личностий будь-що-будь безпартийних, але немогучих доглянути їх остаточних цїлий, задля того, що нагло вступили з захисту на поле публичного житя; они то з зелїзною завзятостю комплетують свій осередок лиш шовінїстами собі рівними, де радять над Русинами без Русинів і горе тому сердезї-Русинови, котрого імя попаде ся під їх обраду.

І погляд на колишне зрущене Волохів не

до боротьби. Коли він тогди виїздив до них, відчувала, як би мала єго боронити перед неприятелями, хотяй єго оглядне і повздержливе заховане не давало до того жадної нагоди; але сама гадка готовости до бою, що се могло стати ся, привязувала еї чим раз більше до него.

Сама не знала, для чого власне нинї давалась пригнетати тим думкам. Переднолудне було для неї таке довге, бути може длятого, що она очікувала єго трохи не на кожде пополудне. І він прибув справдї. Она була далї над берегом і витала єго і коли пізнїйше вийшли на гору, усїли на місци, котре вибрали собі на спадї березового гайку, що видавав ся мов рама наоколо вигляду до міста. Се було тілько одиноке місце, котре они тут полюбили. Звідси научила ся она пізнавати єго чайку вже з далекого віддаленя, а на довгім, скалистім горбі, по котрім мусїла сходити на долину, щоби дістати ся до берега, знала кождий закрут, кождий корч, кождий кіл в плотї.

„Я була нинї в дуже лихім настрою,“ сказала, „не знаю для чого.“ І потому розповідала єму, як розповідає той, хто закоханий, про все, що думала і про все, що еї огірчувало. Він був одинокий, котрому могла виявити своє серце і длятого і виходило все з цїлим завзятем і горечию, що згромадили ся підчас єго неприсутности в еї души.

„Се ясно, що они тілько на те чекають, щоби ти відтягнула ся.“ Сказав мов би сам до себе.

„Відтягнути ся! Тебе виречись!“ заклика-ла і поглянула на него в трівозї, але потому усьміхнулась знов і обняла єго шию руками. „Фріц, чи ти не думаєш на мене? Кажуть, що ти не віриш в нїчо, але кождий чоловік мусить в щось вірити. В що-ж ти віриш?“

„В тебе і в твою любов,“ відповів і продовжав чим раз завзятїйше, майже пристрастно: „Кажуть, що я вольнодумець — так, се правда, не належу до тих, що видають свою біґотерию за релїґію. Я можу се дуже добре розуміти, і коли я провадив з ними борбу або, лїпше сказати, жадав місця також і для своїх поглядів, то не дїялось се длятого, що они думали, мов би запахтували релїґію, — нехай би і так — але длятого, що они уживають на зле своїх релїґійних переконань і других хотять примусити до того і переслїдують противників. Все те виродилось в тиранїю, а я хочу свободи, от і все. Але я маю також свою віру. Коли не думаю про нїчо надприродне, то вірю тим більше в великі сили природи, що лежать в мислях і в чувствах людских. Коли мати любить своє дитя, чи се дїєсь длятого, що релїґія того жадає? А коли цїла фамілїя або великий нарід звязаний звенами, котрі роблять можливим, що радо жертвують за него кров і житє, чи се дїєсь також длятого, що так наказує релїґія? Любов то найбільша сила на земли і для мене она виповняє цїлу мою істоту, се знаєш дуже добре,“ говорив і притиснув еї до себе. „Відколи я тебе побачив і тебе пізнав, розумію аж тепер так, як перше не міг собі нїколи подумати, яку она має велику силу; без тебе моє житє вже нїчого більше не варта! Не усьміхай ся так, як би се була фраза, Авґусто; коли-б они забрали тебе від мене...“

„Чи ти певний, що любиш мене правдиво, цїлком а цїлком певний?“ Але она нахилила ся близько до него, а еї очи не мали в собі жадного сумнїву.

„Авґусто, Авґусто!“

„Вірю тобі, Фріце!“ відповіла, а в тих словах лежало тілько дитинячої щирости, „і славити Бога, що ми обоє віримо собі. Длятого уступаймо і чекаймо, они не зможуть нас розлучити.“

І она глянула на него глубоко і довго. Він мав прецїнь всьо, він був хороший, був здібний, був енерґічний і відважний, він горів з любови і був еї власностию.

Припадок хотїв, що й доктор Роде власне нинї відпроваджував Николая пополудневим поїздом на село і застав Фріца в розмові з панею Гольстовою і Авґустою. Оба здивували ся троха, коли побачили себе посполу, бо Роде звик був тілько в недїлю приїздити, разом з кількома гістьми з міста, і тогди, розуміє ся, не дивував ся тому, як бачив Фріца, але тепер —

„Ах, Рандель є отже тут сольо!“ сказав по тім жартуючи до Николая.

„Так єсть, я чув від матери, що він приплив сюди своєю чайкою перед пів годиною. Бог знає, як єму се прийшло на думку!“ Нико-

має підстави, бо сї національно так вишколені як Поляки чи Нїмцї, що также при спорадичнім своїм розсїяню по руских сторонах задержують свою народність від рода в рід; при тім стоять Волохи в безперервних зносинах з волоскими осередками, товариствами і журналїстикою, гасла тих-же розповсюднюють по руских околицях, дїтий своїх висилають до Сучави, а навіть до Семигороду на науку, а товариство руске уникають, — то-ж тим певнїйше можна казати, що Волохи нїколи не винародовлять ся, чого ми і не бажаємо.

Чи сяк, чи так, — руский нарід не має свого питомого духовеньства і сею дорогою собі его не придбає. Все, що рекрутує ся з домів волоских сьвященивів, Русинам вороже, може тому, що виросло на рускім хлїбі. То пропащі дїти руского народу!

Але добра воля декотрих личностий з резиденциї, вищукати дорогу до полагодженя пекучої справи, якою є брак руского духовеньства, є похвальною і ми радо підносимо сей небувалий намір і хочемо радо причинити ся до витвореня зноснїйшого стану річий.

Але при тім твердимо, що час не загоїть рани, що відносини самі собою не укладують ся. В нас треба основних перемін, — переведених рукою енерґічною, без пересуду підшептаного шовінїстичними дорадниками, а іменно таких, які виписані в книжцї „die Lage der gr. or. Ruthenen in der Buk. gr. or. Erzdiözese,“ які зажадав нарід руский по численних вічах в краю і про які вислав пропамятні письма до консисториї і президиї краєвої.

Саме тепер буде нагода показати добру волю обсадженем двох посад совітників консисторских і двох посад при катедральній церкві щирими і знаними Русинами; ті знов як найщирше уймуть ся за долею і сьвящеників-Русинів і руского шкільництва, так що дїти рускі не будуть опущені, а ведені по вітцївски, заповнять семинарию, парохії рускі, і буде своя інтелїґенция — не куплена, що стане на чолї руского народу і тогди аж буде мир на Буковинї.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 31-го жовтня 1896.

Краєвий президент ґр. Ґоес вернув в пятницю вечером до Чернівців.

При доповняючім виборі одного посла з куриї меньшої посїлости сучавского повіта вибрано дїдича Вартареса Прункула 70 голосами на 80 голосуючих.

У Львові відбув ся в пятницю доповняючий вибір двох послів до галицкого краєвого сойму з міста Львова. Вибрано більшостию голосів бурмістра міста д-ра Ґодимира Малаховского і Станїслава Цюхциньского.

Вистава знарядів і моторів в промисловім музею в Чернівцях. Завтра, в недїлю, дня 1-го падолиста с. р., наступить у відповідно прикрашеній сали буковиньского промислового музея торжественна передача того-ж музея президентови кураториї, краєвому президентови ґр. Ґоесови, а заразом торжественне отворене вистави знарядів і моторів. Вступ вільний для публики щодня від 10-ої год. перед полуднем до 9-ої год. вечером за оплатою 20 кр. Катальоґ, в котрім містять ся три таблички з нарисами і фасадою музея, імена всїх виставцїв, короткий і докладний опис виставових предметів і анонси, коштує 30 кр. Вступна карта дає право оглянути водопроводи і електричне заведене, а за доплатою 10 кр. можна буде також оглянути т. зв. Scheinwerfer, що з ратушевої вежі буде осьвічувати цїлу околицю міста.

В Самборі завязало ся тов. „Шкільна Поміч,“ що має на цїли підпомагати бідну шкільну молодїж, а також засноване власної бурси. Цїль товариства дуже гарна, тож повинен кождий щирий Русин те товариство підпомагати, тим більше, що вкладка на рік виносить всего 50 кр. Видїл самбірскої „Шкільної Помочи“ відзиває ся отсим передовсїм до руского духовеньства і до знаних з своєї щирости міщан і селян в Галичинї о складане хоч би й найменьших датків.

До всїх народних шкіл в Чернівцях вчащає с. р. 4847 дїтий, з того 1211, отже як раз четверта часть, руских, хоч в деяких школах, головно-ж в т. зв. „волоскій,“ себто православній записано неодну руску душу між яничарів волоских. З тих 1211 дїтий руских є 683 хлопцїв, а 528 дївчат, з котрих крім 32 дїтий, що ходять до школи на Рошоши і в Горечі, всї прочі є в містї і близьких передмістях, ба 1000 в самім містї. І для такого великого числа руской молодїжи шкільної вижидаємо на дармо й доси отвореня руских шкіл, ба, навіть руских паралельок, хоч се послїдне далось би зробити майже без коштів. Подаючи се, надїємо ся нової енерґічної акциї черновецких Русинів в сїм дїлї.

Місто Стрий буде сего року обходити ювилей свого істнованя. Вправдї не знати, в котрім роцї збудований Стрий, але перший раз споминають старі хронїки місто в 1396 р. В 15-ім і 16-ім столїтю місто страшно терпіло від ріжних війн, а 1886 наступив величезний пожар, що знищив 646 будинків. Тепер Стрий вже наново відбудований після реґуляцийного пляну і числить 20.000 мешканцїв.

Рух поміж Вірменами. Львівскі ґазети розписують ся, як о незвичайній новинї, що Вірмени, котрих Поляки уважали вже за цїлком з'асимільованих зі своїм народним орґанїзмом, стремлять до відроженя в напрямі народно-вірменьскім. Початок до того руху дали Кути, де проживає 2.000 Вірмен, котрі до нинї инакше не говорять, лиш по вірменьски і по руски. А сївачами тої нової ідеї є головно молоді сьвященики і академики. Тих академиків есть зі 20 на львівскім унїверситетї і они носили ся з гадкою, заложити своє народне товариство академичне, але поки-що відступили від того, вдоволяючись тихою пропаґандою серед своїх. Також мала повстати у Львові вірменьска часопись, що була би посьвячена виключно вірменьскій ідеї і проповідувала би народну відрубність серед галицких Вірмен. Хоч уже і вірменьскі Мехітаристи були заявили, що будуть сю часопись безплатно у себе друкувати, проект розбив ся задля браку редактора. В Чернівцях, де є далеко більше Вірмен, як у Львові, має небавом заложити ся вірменьске товариство. Часописи вірменьскі з Тифлїсу, Царгорода і Відня, як Arewełk (Всхід), Hantes (Перегляд) значно розходять ся у Львові. З Арменїєю стоять львівскі Вірмени в постійній переписцї, а тамтого року вислали зі Львова 2.000 зр. зібраних складками для жертв переслїдуваня магомеданьского. Головною причиною розбудженя вірменьского патріотизму з Галичинї стали остатні кроваві подїї на Всходї. Речники того патріотизму жалують ся на Поляків, що коли Вірмени підтримують польщину на Буковинї, то Поляки не почувають ся до нїякої для них вдячности і не запротестували против насильства турецкого, сповнюваного на Вірменах, як се зробила Анґлїя. Ся нова ідея обхопила велику часть вірменьского духовеньства, академиків і много богатих міщан; не одушевляють ся нею лише Вірмени-дїдичі. Нинї по публичних льокалях у Львові можна почути вже нерідко вірменьску мову. Всїх Вірмен у Львові, Станїславові, Бережанах, Кутах, Коломиї і Снятинї є по-над 5.000, в самім Львові до 500 душ.

Загальні збори ґімнастичного товариства „Сокіл“ у Львові відбудуть ся в недїлю, дня 6-го падолиста, пополудни в комнатї товариства.

З черновецкого театру. Завтра, в недїлю, представлять пополудни Равнаха „Мельник і его дитина,“ а вечером четвертий раз оперету „Модель.“ В понедїлок, дня 2-го падолиста, відограють оперету „Пташник з Тиролю.“ Проби до Судермана „Конець Содоми“ вже розпочали ся.

Наслїдник престола в Туреччинї є особистостию, про котру нїхто нїчого не говорить. Ним не є найстарший син султана, але найстарший по султанї член родини. Єго держать на убочу, далеко від всїх державних справ, у відосібненій палатї; він зовсїм не одержує відповідного до его пізнїйших обовязків вихованя. Теперішним наслїдником престола є Решад Ефенді, молодший брат султана. Від трех лїт він не був в Царгородї. Коли перше показував ся на улицях міста, їхало за ним звичайно 6—8 полїциянтів; хто відважив ся єму поклонити ся, той міг бути певним, що его досягне „рука справедливости.“ Тепер він мешкає в палатї Айндшерлї-Кую, недалеко Буюкдере, і не сьміє відтам рушати ся. Хто его знає, каже, що він є невихований фанатик, має немилий вираз твари, в очах пробиває ся недовіріє. На випадок его смерти став би наслїдником трону Юсуф Ізедін Ефенді, котрий так само не може повеличати ся особлившими здібностями. Не знаючи державних справ, дістає ся опісля такий чоловік на трон, тож нїчого дивного, що не вміє собі порадити.

Три зовсїм зрозумілі річи. В Америцї є релїґійна секта, що називає ся квакери. У них проповідують не лише мужчини, але і женщини. Одна така проповідниця сказала у Філядельфії на проповіди: Є три річи, котрим я найбільше дивую ся. По перше, що дїти такі нерозумні і кидають камінем в овочеві дерева, хоч овочі самі спадуть, коли будуть дозрілі; по друге, що мужчини такі нерозумні і йдуть на війну та забивають себе, а прецїнь они і самі повмирають, коли прийде їх час; по трете, що молоді мужчини такі нерозумні і бігають за дївчатами; коли-б они се залишили, то молоді дївчата самі до них прийшли би.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 31-го жовтня 1896 року.

Рада державна.

Віденъ. *(Засїдане 30-го с. м.)* Палата приняла серед оплесків проект закону о своїнї в третім читаню. Опісля відіслала рада державна по довшій розправі проект в справі достави соли для худоби по зниженій цїнї до рільничої комісиї, приняла в другім і третім читаню закон орґанїзациї судів і закон о заведеню промислових судів і судівництва в спорах о заплату. Мінїстер судівництва ґр. Ґляйспах вступив ся за обома законами яко докінчене великої реформи цивільного процесу. Він протестує против поголосок, мов би він хотїв реформу відкладати і заявив, що коли не зроблять подїї европейскої ваги реформи у великім розмірі взагалї неможливими, то він реформу цивільного процесу, як остане ся на своїм стноовиеку, певно заведе в Австриї з днем 1-го сїчня 1898 р. *(Гучні оплески.)* Мінїстер заявив, що всякі приготовленя до того вже пороблені. Предложений закон заобез-

---

лаєви удало ся сказати се так байдуже і природно, що Роде не міг набрати підозріня.

„Диви ся добре. він надскакує коло твоєї сестри.“

„Ах, що там!“ сказав Николай. „Але може і твоя правда, та тогди мусїли би ми вже давно були зміркувати.“

„Се-ж прецїнь ясне, як він так без нїчого сюди приїздить.“

„О, се-ж може бути зовсїм припадкове, а надто до того належать двоє і я прецїнь мушу думати, що Авґуста... Але як би оно так дїйсно було, то було би дуже інтересно, довідати ся дещо близшого з его минувшини. Чи не міг би ти, що знаєш тілько людий — але делїкатно і осторожно і без яких-небудь натяків на нас тут на селї... Ну, знаєш що, прецїнь твої власні вискази ставлять его у нас наче би в стан обжалованя,“ додав в веселім тонї і засьміяв ся, „але менї здає ся, тобі привиджують ся мари.“

Роде дізнав міжтим чутя, що кілька чорних карток з житя Фріца не були би для Николая байдужним дарунком.

Що він пізнїйше міг від спільних знакомих згромадити, оповів Николаєви, але оно не було нїчо иньшого, як таке, що можна взагалї сказати про молодого чоловіка, на те годились они оба.

(Дальше буде).

печує независимість і взглядно скорий аванс для судиїв. Міністер дякував справоздавцеви Бернрайтерови за его визначну участь в реформі цивільної процедури. — Пос. Пацак поставив пильне внесене в справі переведеня рівноправности обох краєвих мов у внутрішнім урядованю я Чехії, Мораві і Шлеску, в послїднім краю також і польскої мови. Нарада над сим внесенем наступить дня 6-го падолиста. — Пос. Крумгольц запитав про закон що-до знесеня або обмеженя торговлї на речинець на біржах збіжевих. — Пос. Гавк інтерпелював що-до зарядженъ для охорони рільників против цукрових фабрик. Слїдуюче засїдане в четвер.

Берно моравске. При виборах до сойму з міст вибрано 18 лїбералів, 12 Чехів з угодової партиї і 1 кандидата нїмецкої народної партиї, Торговельні палати в Бернї і Оломунцу вибрали дотеперішних шістьох лїберальних послів. Лїберали втратили отже в сїй куриї два мандати.

Будапешт. Остаточний результат виборів до угорского сойму є такий: Вибрано 266 лїбералів, 37 з національної партиї, 10 безпартийних, 46 з фракциї Кошута, 6 з фракциї Уґрона, 21 з народної партиї. Мають відбути ся ще 7 тїснїйших виборів, а 2 поновні вибори. Лїберали зискали 56 датів.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сїй нагодї складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанем

Стефан Ґаіна.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛЇ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

КАРОЛЬ СТРОНЧИНЬСКИЙ,

столяр-артист

Чернівцї *ул. турецка ч. 3*

премiований

на виставі

премiований

у Львові

поручає ся для елеґантского виробу *церковних, домашних, сальонових, склепових і хатних урядженъ.*

Принимає ся поправки і виконує ся їх як найлїпше. 4—5 33

Заразом пошукує ся хлопця до науки.

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипльомом ц. к. міністерства торговлї.

Краєве товариство ткацке

„PRZĄDKA“

(ПРЯХА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публицї свого виробу чисто льняні звістні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКІ

від найгрубших до найтоньших веб і **біле столове** о взорі кістковім і адамашковім;

також доставляє материялів на комплетні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовленя просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеґраф і стация зелїзнича в місци).

Прібки і цїнники на жадане оплатно і відворотною почтою. (11—52)

ВАЖНЕ

для кождого, головно для всїх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людий є повідомлене, що істнуюче тут уже від богатьох лїт, на краєвій виставі в Чернівцях *1886* р. визначене почестним признанем

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжиньского і Еміля Канюка

тепер через набуте найновійших машин, письм і иньших знарядів значно побільшило ся і тому свій льокаль перенесло на *улицю ратушову ч. 12,* другий вхід також від *улицї лелїевої ч. 11.*

Заразом приступив довголїтний фаховець, пан Еміль Канюк яко спільник сего переплетничого заведеня і тепер оно зможе під новою фірмою

—о **Кароль Кобжиньский і Еміль Канюк** о—

з виправленим персоналом всї фахові роботи, як: оправлене книжок, роботи ґалянтерийні, друк на стяжки до вінцїв, окрасу до гафтовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людий по найнизших цїнах як найлїпше і як найскорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовленя

з поважанем

8—10 **Кобжиньский і Канюк.**

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

Приватна клїніка хірурґічна

(Приватна лїчниця операцийна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірурґ. клїніки унїверситеской *Більрота-Іуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях,** улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимання хорих і иньших інформаций треба удавати ся до управителя приватної клїніки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішоффера.) (59—100)

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковинї

руска друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі в мовах рускій, польскій і нїмецкій. Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарнї!

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.